

Anexa nr.1 la MECȘ nr. 5575/28.10.2015

**CONCURS PENTRU OCUPAREA POSTURILOR DIDACTICE/
CATEDRELOR DECLARATE
VACANTE/ REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

DISCIPLINELE

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ
PENTRU COPII ȘI METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI
LITERATURII ROMÂNE**

**SPECIALIZAREA
ÎNVĂȚĂTORI/ INSTITUTORI/ PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR
LA CLASELE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR**

NOTĂ DE PREZENTARE

În contextul contemporan, unui cadru didactic i se propune, permanent, redimensionarea relației dintre achizițiile dobândite prin parcurgerea traseului formării inițiale și competențele generale și specifice solicitate de pragmatica procesului de învățământ, în condițiile valorizării autoformării și autoperfecționării.

Pentru profesia de învățător **standardul ocupațional** este sintetizat astfel: „*Învățătorii din învățământul primar predau diferite discipline, pregătesc programe de instruire, organizează activități educative pentru elevii din primul grad școlar.*”

Posturile și catedrele didactice vacante se ocupă prin concurs. Anual, Ministerul Educației și Cercetării Științifice organizează concursul național pentru ocuparea posturilor și catedrelor didactice vacante, pe baza unei metodologii specifice.

Programele de concurs pentru ocuparea posturilor de învățător/ institutor/ profesor pentru învățământul primar sunt concepute și elaborate în acord cu prevederile curriculumului programelor de formare inițială oferite de instituțiile de învățământ specializate, precum și cu cel pentru învățământul primar.

Proba de concurs vizează valorificarea și corelarea achizițiilor din domeniul limbii și literaturii române, al pedagogiei cu cele din didactica specialităților, competențele și conținuturile din programă fiind proiectate într-o viziune curriculară dinamică, sistemică, integratoare.

Proiectată pe două componente – **Limba și literatura română și universală pentru copii și Metodica predării limbii și literaturii române la clasele cu predare în limbile minorităților**, programa pentru concursul național de titularizare în învățământ vizează evaluarea gradului de cunoaștere a conținuturilor științifice fundamentale din domeniile numite mai sus, a tendințelor în evoluția disciplinelor, precum și a capacității de aplicare a acestora în proiectarea, derularea și evaluarea activităților didactice, în acord cu paradigmele actuale ale studierii acestor discipline.

B. COMPETENȚE SPECIFICE PENTRU ÎNVĂȚĂTORI/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR LA CLASELE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR

Candidații vor demonstra următoarele competențe specifice:

- identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate;
- identificarea și analiza principalelor elemente de structură, de compoziție și de limbaj specifice texturilor epice, lirice și dramatice;
- evidențierea caracterului formativ al textelor studiate;
- respectarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantică, compatibile cu situația de comunicare;
- valorificarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- utilizarea categoriilor gramaticale învățate, în diverse tipuri de propoziții, prin folosirea unor tehnici eficiente de activitate intelectuală;
- identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/intradisciplinare.
- abordarea flexibilă a curriculumului școlar și analiza funcțională a conținuturilor învățării;
- aplicarea adecvată a principiilor, formelor și metodelor specifice comunicării orale și scrise;
- valorificarea valențelor educative ale textelor literare/nonliterare utilizate în lecțiile de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități din clasele CP-IV;
- alegerea și adecvarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare în vederea formării competențelor specifice stabilite prin curriculumul pentru învățământul primar;
- adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale elevilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;
- valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la disciplinele Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități;
- argumentarea utilizării diverselor modalități de abordare a textului literar;
- valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare a activității elevilor în cadrul disciplinei Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități;
- conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice.

C. TEMATICA ȘTIINȚIFICĂ PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

I. Limba română

1. LIMBĂ ȘI STIL

- a) Limbă și limbaj
- b) Limbă literară, limbă populară, limbă standard
- c) Stilul individual și stilurile funcționale

2. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

- a) Sunetele limbii române
- b) Clasificarea vocalelor și consoanelor limbii române. Semivocalele
- c) Corespondența dintre litere și sunete
- d) Segmentul vocalic: diftongul, triftongul, hiatul
- e) Silaba. Ortografia și despărțirea cuvintelor în silabe
- f) Accentul și intonația. Reguli de folosire corectă a accentului în limba română

3. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

- a) Norme ortografice și norme ortoepice
- b) Semnele de punctuație și de ortografie
- c) Scrierea cu majusculă. Abrevierile

4. LEXICOLOGIE

- a) Vocabularul – totalitate a cuvintelor limbii române
- b) Organizarea vocabularului: vocabular activ – vocabular pasiv. Vocabular literar – vocabular neliterar.
- c) Cuvântul – unitate de bază a vocabularului
- d) Sensul cuvintelor: sensul propriu și sensul figurat
- e) Relații semantice între cuvinte: sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie
- f) Structura morfologică a cuvântului
- g) Îmbogățirea vocabularului: mijloace interne, mijloace externe
- h) Expresii și locuțiuni

5. MORFOLOGIE

- Părțile de vorbire flexibile (Clasificare. Funcții sintactice): substantivul, articolul, pronumele, adjectival, numeralul, verbul
- Părțile de vorbire neflexibile (Clasificare. Funcții sintactice): adverbul, conjuncția, prepoziția, interjecția

6. SINTAXA

- Enunțul (tipuri de propoziții)

A. Sintaxa propoziției:

- a) Părți principale de propoziție: subiectul, predicatul
Probleme de acord
- b) Părți secundare de propoziție: atributul, complementul

B. Sintaxa frazei:

- a) Propoziția și felul propozițiilor
- b) Fraza
- c) Raporturile sintactice în frază: de interdependență, de coordonare și de subordonare
- d) Tipuri de subordonate în frază: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă, circumstanțială.

II. Literatura română și universală pentru copii

1. CONCEPTUL DE LITERATURĂ PENTRU COPII

Definiții. Caracteristici. Opere fundamentale ale literaturii pentru copii

2. SPECII LITERARE ACCESIBILE ȘI VALORILE FORMATIVE ALE ACESTORA

Principalele genuri și specii literare, accesibile școlarilor mici

1. Creația populară

- Colinde
- Proverbe, zicători, ghicitori
- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)
- Basme populare, prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu*, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, *Prâslea cel voinic și merele de aur*

2. Creația cultă

a. Genul liric:

- **Poezia despre copilărie:** George Coșbuc – *Iarna pe uliță*
- **Poezia despre natură și viețuitoare:** Mihai Eminescu – *Revedere*, *Somnoroase păsărele*; Elena Farago – *Cățelușul șchiop*, *Gândăcelul*; *Gospodina*

b. Genul epic:

- **Fabula:** Tudor Arghezi – *Zdreanță*, *Tâlharul pedepsit*; Jean de La Fontaine – *Greierele și furnica*;
- **Schița și povestirea:** Emil Gârleanu – *Fricosul*, *Căprioara*; Ioan Alexandru Brătescu-Voinești – *Puiul*; Ion Creangă – *Ursul păcălit de vulpe*; Octav Pancu Iași – *Iedul cu trei capre*; I.L.Caragiale – *D-l. Goe...*, *Vizită*; Barbu Ștefănescu-Delavrancea – *Bunicul*, *Bunica*; Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*;
- **Legenda:** Călin Gruia – *Povestea florii-soarelui*; Dimitrie Bolintineanu – *Muma lui Ștefan cel Mare*;
- **Balada:** George Topârceanu – *Balada unui greier mic*;
- **Basmul:** Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*;
- **Povești:** Ion Creangă – *Fata babei și fata moșneagului*, *Punguța cu doi bani*, *Capra cu trei iezi*; Hans Christian Andersen – *Rățușca cea urâtă*; Frații Grimm – *Albă-ca-Zăpada*; Charles Perault – *Scufița Roșie*.
- **Romanul pentru copii și despre copii:** Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*.

BIBLIOGRAFIE PENTRU DISCIPLINA LIMBĂ ȘI LITERATURĂ ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

I. Limba română

1. Academia Română – *Gramatica de bază a limbii române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2010
2. Academia Română – *Gramatica limbii române*, vol. I – *Cuvântul*, vol.II – *Enunțul*, Editura Academia Română, București, 2005
3. Angela Bidu-Vrâncanu, Narcisa Forăscu – *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Educațional, București, 2005
4. Forăscu, Narcisa (coord.), Popescu, Mihaela, *Dificultăți gramaticale ale limbii române*, Editura Universității din București, 2001
5. *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005
6. Gabriela Pană-Dindelegan (coord.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale și discursive*, Editura Academiei Române, București, 2009
7. Gheorghe, Mihaela – *Limba română. Probleme teoretice și aplicații*, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2009
8. Guțu Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală. Limba română de azi*, Editura Humanitas Educational, București, 2000
9. Manualele de *Limba română*, cl.a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a pentru Școlile Normale (ultima ediție).

II. Literatura română și universală pentru copii

1. Căndroveanu, Hristu (1988) *Literatura română pentru copii*, Editura Albatros, București, 1988
2. Goia, Vistian. (2003) *Literatura pentru copii și tineret, pentru institutori, învățători și educatoare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
3. Gurtavenco, M.; Ioani, L.; Norel, M.; Sasu A.E.; Șindrilaru, Fl.; Vițalariu, D. M. (2008) *77 de lecturi ale copilăriei. Lecturi particulare pentru clasele V-VI*, Ediția a III-a, Editura Paralela 45, Pitești
4. Negrilă, Iulian (1996) *Literatura pentru copii*, Editura Multimedia, Arad

5. Norel, M., (2014) *Literatură română și literatură pentru copii*, (note de curs), Universitatea „Transilvania”, Brașov
6. Stoica, C., Vasilescu, E. (1996) *Literatura pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale - cls. a XII-a), București: E.D.P.
7. Costea, O., Mitu, F., Stoica, C., Toma-Damșa, M., Vasilescu, E., Vlăduț, A. (1996) *Literatura pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale – cls. a XIII-a), București: E.D.P.
8. Operele menționate în capitolul *Tematică*

D. TEMATICA PENTRU METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE LA CLASELE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR

I. Specificul predării-învățării-evaluării limbii române în învățământul primar cu predare în limba unei minorități

- Specificul curriculumului pentru disciplina Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități
- Influența fenomenelor de transfer și de interferență asupra învățării limbii române;
- Proiectarea activităților didactice în manieră integrată;
- Modelul comunicativ-funcțional și abordarea conținuturilor în clasele pregătitoare – a IV-a;
- Abordarea elementelor de construcție a comunicării din perspectivă funcțională, aplicativă, conform programelor școlare în vigoare;
- Specificul organizării lecțiilor de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități în clasele pregătitoare – a IV-a;
- Metode și procedee specifice învățării limbii române, ca limba a doua (nematernă);
- Forme de organizare a activităților de învățare în limba română; strategii de diferențiere, individualizare; învățarea prin cooperare;
- Rolul jocului didactic în orele de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități.

II. Aspecte metodologice privind curriculumul de *Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități în învățământul primar*

1. Comunicarea orală (receptarea mesajului oral, exprimarea orală)

- Strategii de formare a comportamentului de receptor/emitor de mesaje orale;
- Strategii de predare-învățare-evaluare la disciplina Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități;
- Activități de învățare care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale unui mesaj ascultat (clasa pregătitoare – clasa a IV-a);
- Metode și mijloace de învățământ folosite în formarea și dezvoltarea exprimării orale în limba română;
- Formarea și dezvoltarea competențelor de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități: conținuturi și contexte de realizare, criterii și cerințe în exersarea exprimării corecte, respectarea normelor ortoepice.

2. Comunicarea scrisă (receptarea mesajului scris, exprimarea scrisă)

- Strategii de formare a câmpului vizual (propoziție, cuvânt, silabă, literă);
- Strategii de predare-învățare-evaluare a citit-scrisului în limba română la clasa a II-a (metode și procedee specifice, mijloace de învățământ);
- Specificul abordării textelor în învățământul primar:
 - Textul narativ (elaborarea planului de idei, povestirea/narațiunea, dialogul, descrierea, personajul literar);
 - Textul liric (strofa, versul);
 - Textul nonliterar;
 - Textul funcțional.

- Organizarea textului scris, în funcție de scopul redactării:
 - Tehnica elaborării unui text scris: contexte de realizare pentru clasele a III-a – a IV-a;
 - Scrierea funcțională (bilet, felicitare, afiș, fluturaș, invitație, email);
 - Scrierea imaginativă (pe baza unui șir de întrebări, pe baza unui suport vizual);
 - Scrierea despre textul literar (povestirea, descrierea).
- Formarea deprinderilor de exprimare scrisă în învățământul primar – particularități ale însușirii normelor limbii literare în clasele a II-a – a IV-a (ortografie și punctuație).

III. Evaluarea nivelului de pregătire a elevilor la *Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități*

- Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și progresului școlar;
- Metode tradiționale și alternative de evaluare;
- Tipuri de itemi utilizați în practica școlară (clasele pregătitoare – a IV-a).

BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE LA CLASELE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR

1. Barbu, M. – *Metodica predării limbii și literaturii române – învățământ primar*, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova, 2008
2. Cristea, S. – *Dicționar de pedagogie*, Editura Litera, Chișinău, 2002
3. Molan, V. – *Didactica disciplinelor „Comunicare în limba română” și „Limba și literatura română”* (ediție revizuită, actualizată și completată. Studii critice), Ed. MINIPED, București, 2014
4. Norel, M. – *Didactica limbii și literaturii române pentru învățământul primar*, Editura Art, București, 2010
5. Șerdean, I. – *Didactica Limbii și literaturii române în învățământul primar*, Ed. Corint, București, 2007

***Ghid de evaluare pentru învățământul primar, SNEE, București, 1999

NOTĂ: Bibliografia include **și planurile cadru, programele școlare** pentru învățământul primar - *Comunicare în limba română /Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități*, precum și **manualele** cuprinse în catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.

GRUP DE LUCRU:

Coordonator:

Mátyás Emőke-Éva – inspector de specialitate limba maghiară învățământ primar și învățământ preșcolar, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Direcția pentru Învățământ în Limbile Minorităților, București

Membri:

1. dr. Norel Mariana – Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea „Transilvania” Brașov
2. Porche Éva – I.S.J. Harghita, Miercurea Ciuc
3. Makai Emese-Márta – Școala Gimnazială Nr.2. „Diaconu Coresi”, Brașov
4. Karp Ágnes – Liceul cu Program Sportiv „Szász Adalbert”, Tg. Mureș